

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

वर्ष १३, अंक ३७, पृष्ठ-६, ने.सं. ११३७ शिल्ला गा. दशमी वि. सं. २०७३ पुस ८ गते शुक्रबार DEC. 2016 मूल्य रु. ५।-

राष्ट्रघाती संविधान संशोधनको विरोधमा पुस २२ गते खुलामञ्चमा विरोध सभा

काठमाडौँ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीले गायत संविधान संशोधनको विपक्षमा रहेका ९ दल संविधान संशोधनको विरोधमा यही पुस २२ गते राजधानीको खुलामञ्चमा बृहत विरोध सभा गर्ने भएको छ । विरोध सभामा ९ दलका शीर्ष नेताहरूले सम्बोधन गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । संविधान संशोधनका

विपक्षमा रहेका दलका अध्यक्षहरूको तर्फबाट पुस ९ गते आइतबार दिउँसो ३ बजे पत्रकार सम्मेलन गरी अवधारणा सार्वजनिक गर्ने भएका छन् । यसभन्दा अघि पुस १७ गते गर्ने भनिएको कार्यक्रम सो दिन अंग्रेजी नयाँ वर्ष परेकोले पुस २२ गतेका लागि विरोध सभा सार्ने निर्णय भएको थियो ।

संविधान संशोधनको विरोधमा त्रिविमा प्राज्ञिक बहस

कीर्तिपुर । नेपाल क्रान्तिकारी विद्यार्थी संघले गायत संविधान संशोधन प्रस्तावको विरोधमा आन्दोलनरत चार विद्यार्थी संगठनहरूको आयोजनामा बुधबार त्रिभुवन विश्वविद्यालय केन्द्रीय क्याम्पसमा 'नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रियता' विषयक प्राज्ञिक बहस कार्यक्रम भयो ।

आन्दोलनलाई रचनात्मक र बौद्धिक बनाउने क्रममा विश्वविद्यालयका प्राध्यापकहरूलाई आमन्त्रण गरेर विद्यार्थी संगठनहरूले गरेको बहस कार्यक्रममा बोल्दै प्राध्यापक डा. लालबाबु यादवले एक मधेस-एक प्रदेश भए तराईका जनताको निम्ति घाटा हुने बताउनुभयो । 'तराईलाई एक प्रदेश बनाए त्यसको हालत भारतको

बिहार, मध्यप्रदेश र उत्तर प्रदेशको जस्तो हुनेछ । यो कुरा आफूलाई मधेसवादी भन्ने दलका नेताहरूले हेक्का राखेका छैनन्', उहाँले भन्नुभयो ।

नेत्राविस्मयका केन्द्रीय अध्यक्ष नीरज लवजुले मधेसलाई एउटै राष्ट्र भनेर केही विदेशी अध्येताहरूले नेपालको सामाजिक सद्भावलाई विथोल्ने काममा मसला

थप्ने काम गरिरहेको बताउनु भयो ।

उहाँले राष्ट्र र देशबीचको भिन्नताबारे प्रष्ट हुनुपर्ने चर्चा गर्दै देशको सीमा अतिक्रमण र आन्तरिक मामिलामा विदेशी हस्तक्षेपलाई राष्ट्रियतामाथि हमला भन्नुभन्दा सार्वभौमिकतामाथिको हमला भन्नु उपयुक्त हुने बताउनुभयो ।

अध्यक्ष लवजुले दश वर्ष सशस्त्र युद्ध गरेर प्रजातान्त्रिक बन्दोबस्तलाई कमजोर बनाएको दलले नै आज देशभक्तिपूर्ण आन्दोलनमा लागेका दलहरूलाई प्रजातन्त्रको पाठ सिकाउने अनौठो काम भइरहेको बताउनुभयो । प्रा.डा. श्रीधर गौतमले देशको सार्वभौमिकता कमजोर बनेको अवस्थामा देश पूर्ण रूपमा स्वतन्त्र नहुने बताउनुभयो । उहाँले सानो देश भएर पनि आत्मनिर्भर बन्ने विषयमा क्युवाको इतिहासबाट सिक्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । बहसमा प्राध्यापक वेदराज ज्ञवाली, अनेरास्ववियुका उपाध्यक्ष रश्मी आचार्य, अखिल पाँचौँका कपिल पोखरेल र अखिल छैटौँका महासचिव भीम पोखरेलले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुर नपाले नक्सा डिजाइनलाई कडाई

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर नगरपालिकामा नक्सा सम्बन्धी काममा आउने सेवाग्राहीहरूले अनावश्यक झन्झट र सास्ती बेहोर्नु परेको गुनासो आइरहेकोले नक्सा शाखाको काम कारवाहीलाई थप व्यवस्थित, पारदर्शी बनाई सेवाग्राही मैत्री वातावरण निर्माण गर्न नक्सा डिजाइन गर्ने प्राविधिकहरूलाई कडाई गर्ने भएको छ ।

कीर्तिपुर नगरपालिकामा e-bps घर नक्साको डिजाइन कार्यका लागि दर्ता भएका २५ जना प्राविधिकहरूले अब नक्सा बनाएबापत प्रति नक्साको १५

हजार रुपैयाँ भन्दा बढी दस्तुर लिन नपाउने, प्राविधिकहरूले प्रति महिना ७ वटामात्र नक्सा डिजाइन गर्न पाउने, प्राविधिक कर्मचारीले नाता सम्बन्धको नक्सा डिजाइन गर्न नपाउने (कर्मचारीले नक्सा डिजाइन गर्न नपाउने पूर्व निर्णय) भएको छ ।

कुनै पनि प्राविधिकले नक्सा डिजाइन सम्बन्धी व्यवस्था उल्लंघन गरेमा कालो सूचीमा राखी दर्ता खारेज गर्ने सोको जानकारी सबै नगरपालिका र पेशागत अनुमतिपत्रका लागि दर्ता हुने काउन्सिलमा समेत दिने गरी कारवाही गर्ने भएका छन् ।

विश्वराष्ट्रियमा नयाँ व्यवस्थापन समिति

कीर्तिपुर । विश्वराष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालयमा व्यवस्थापक समितिको अध्यक्षमा शान्तकुमार महर्जनलाई चयन गरेको छ । मंसिर ५ गते बसेको संचालक समितिको बैठकले वहाँलाई अध्यक्षमा छनौट गरिएको हो ।

त्यसैगरी सल्लाहकारमा केशव अमात्य, गोपाल श्रेष्ठलाई छनौट गरिएको छ ।

यसभन्दा अघि अभिभावकको भेला गरी विभिन्न क्षेत्रबाट संचालक समितिका सदस्यहरूको छनौट गरिएको थियो ।

जडीबुटीको संरक्षण र सदुपयोग गर्नु आवश्यक

काठमाडौँ । नेपाल सरकारका वन तथा भूसंरक्षण मन्त्री शंकर भण्डारीले सरकार आयुर्वेदको विकास र जडीबुटीको संरक्षण गर्न विशेष तरिकाले लागि परिरहेको बताउनु भएको छ । काठमाडौँको नयाँ बानेश्वरमा अवस्थित हिमालयन आयुर्वेद चिकित्सा महाविद्यालयको छैटौँ वार्षिक उत्सवमा प्रमुख अतिथिको मन्तव्यमा सो कुरा बताउनु भएको हो ।

अहिले आयुर्वेदको महत्व विश्वव्यापी रूपमा बढेर गएको र नेपालमा विश्वमै अन्यत्र नपाइने जडीबुटी पाइन्छ । यहाँको जडीबुटीको महत्व अन्यत्रको जडीबुटीको भन्दा ठूलो छ, देशको विकास गर्न जडीबुटीको

धेरैभन्दा धेरै सदुपयोग गर्नुछ । कलेजका प्रिन्सिपल एवं पूर्व स्वास्थ्य सहायक मन्त्री डा. रामचन्द्र अधिकारीले नेपालको परम्परागत आयुर्वेदको संरक्षण गर्ने

उद्देश्यले परम्परागत आयुर्वेद चिकित्सा कर्मी एवं एकाडेमिक आयुर्वेद चिकित्सकसमेतको संयुक्त समन्वयमा सञ्चालन भइरहेको सो कलेजको आयुर्वेदको अध्ययन

अध्यापनको लागि जुनसुकै संघर्ष गर्न पनि तयार रहेको बताउनुभयो । कलेजका कार्यकारी प्रमुख अभय श्रीवास्तवले आयुर्वेद चिकित्सा अध्ययनको क्षेत्रमा राम्रो प्रतिष्ठा कमाइसकेको सो कलेजले भावी कार्य योजनामा आयुर्वेद स्नातक अर्थात् बि.ए.एम.एस (ब्याचलर अफ आयुर्वेद मेडिकल सर्जरी) सञ्चालनको लागि प्रस्तावित गरिएको जानकारी दिए ।

कार्यक्रममा डा. रत्नकमल वैद्यको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा सिटिभिटीका प्रतिनिधि विमल ढकालले गायतले बोल्नुभएको थियो । सो अवसरमा पूर्व विद्यार्थीहरूलाई सम्मान एवं विदाई र नयाँ विद्यार्थीहरूलाई स्वागतसमेत गरिएको थियो ।

कीर्तिपुरका ननिता र सुधा सम्मानित

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर नगरपालिका नागरिक वडा मञ्च वडा नं. ४ ले ब्रिलियन्ट किड्स हुन सफल कीर्तिपुरकी सुपुत्री सुधा महर्जन र थाइल्याण्डमा सम्पन्न महिला विश्व फिजिकलमा तेस्रो स्थान हासिल गरेकी कीर्तिपुरकी ननिता महर्जन (बज्राचार्य)लाई सम्मान गरेको छ ।

वडा नं. ४ स्थित चिद्र विहार सामुदायिक भवनमा एक समारोहबीच दुवै जनालाई कीर्तिपुर नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत सुमन कुमार शर्माले सम्मान पत्र र उपहारका पोका प्रदान गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा अधिकृत शर्माले कीर्तिपुरका चेलीहरूको

प्रतिभाले कीर्तिपुरलाई विश्वमा चिनाउन थप सहयोग मिलेको बताउनुभयो । देशको शान बढाउन, भावि दिनमा पनि उज्ज्वल बनाउन थप मेहेनत गर्न शुभकामना पनि दिनुभयो ।

सरस्वती महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा वडा नं. ३ र ४ का सचिव विजय लोचन सुवेदी, पद्मतारा बज्राचार्य, हिसिला महर्जन, ननिता महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

Admission Open at

JCC JANADHAR COMMUNITY CAMPUS

BBS 1ST YEAR (Four Year Course)

JANADHAR COMMUNITY CAMPUS

Panga 12, Kirtipur, Kathmandu, Nepal

Tel. No. 4330880, 4331982, Email: janadharcampus@gmail.com

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघराजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १३, अंक ३७, २०७३ पुस ८ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लव - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

किन कार्यान्वयन हुँदैन वडा बजेट ?

कीर्तिपुर नगरपालिकाले हरेक आर्थिक वर्षमा वडास्तरीय, नगरस्तरीय बजेट विनियोजन गरेको छ ।

अझ नगरको विकासको लागि जिल्लास्तरीय र राष्ट्रियस्तरीय बजेट समेत विभिन्न संस्था, निकायमार्फत् विनियोजित गरेको हुन्छ ।

नेपालमा केही नगरपालिका बाहेक प्रायः स्थानीय र राष्ट्रिय बजेट फ्रिज भएको पाउँछौं ।

विकास बजेट खर्च नभएकोमा राष्ट्रिय रुपले नै बहस, चिन्ता भएको पनि पाउँछौं ।

कीर्तिपुर नगरपालिका उमेरको हिसावले २५ औं बसन्त पार गर्ने क्रममा छ ।

त्यसकै शिलशिलामा वडास्तरीय बजेट तर्जुमा गर्न वडा भेला बसिरहेका छन् । वडा भेला सम्पन्न भएका वडावासीले पूर्व विनियोजित वडा बजेटहरू कार्यान्वयन नहुनु, प्राथमिकताको आधारमा छुट्याइएका बजेट शीर्षक आगामी वर्षको लागि छनौट नहुने परिपाटीको गुनासो पोखेका छन् । किन कार्यान्वयन हुँदैन विनियोजित विकास बजेट, किन प्राथमिकता पाउँदैन शीर्षक सिलिङ्ग ।

कार्यान्वयनमा जटिलता भएकोले नै होला अहिले भैरहेको भेलामा स्थानीयवासीको संख्या कम मात्रै देखिन्छ ।

विकास बजेटमा उपभोक्ता समितिबाट न्यूनतम १५ प्रतिशत श्रमदान या नगद व्यहोर्नुपर्ने, लागत सहभागितामा ३० देखि ४० प्रतिशत व्यहोर्नुपर्ने प्रावधानले गर्दा बजेट कार्यान्वयनमा बाधक भएको धेरैको गुनासो रहेको छ ।

यदि त्यसो हो भने नगरपालिकाबाट स्थानीयको चाहना अनुरूप उपभोक्ताले व्यहोरिने भाग परिमार्जित गर्ने हो कि ?

विकास बजेट चाहे वडास्तरको होस् या नगरको, निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम या जिल्ला र राष्ट्रको कीर्तिपुरमा संचालित हुने बजेट कार्यान्वयन नहुनु भनेको दुःखको कुरा हुनेछ । बजेट विनियोजन भइसकेपछि कार्यान्वयनमा पहल गर्नु सम्बन्धित सबै नगरवासीको कर्तव्य हो ।

स्थानीय तहको होइन स्थानीय निकायको निर्वाचन नै उपयुक्त विकल्प

– विवेक

स्थानीय निकायको निर्वाचन कि स्थानीय तहको भन्ने विवाद फेरि सुरु भएको छ । जनता चाहे स्थानीय निकायको होस् या स्थानीय तहको जनप्रतिनिधि चाहन्छन् । विगत १५ वर्षदेखि जनप्रतिनिधि शुन्य भएको कारण प्रजातन्त्रको आधार मानिएका स्थानीय निकायहरू लट्गलिङ्ग र भताभुङ्ग छन् । कर्मचारीहरूको भरमा स्थानीय निकाय चलि रहेको कारण जनअपेक्षाअनुसार काम हुन सकिरहेको छैन । छिटोभन्दा छिटो जनप्रतिनिधि बहाल हुनुपर्ने माग जनताले गर्दैछन् । शासक दलहरूले विभिन्न बहानामा जनताको त्यो चाहना पूरा हुन दिएका छैनन् । अहिले जनप्रतिनिधि बहालको सरल र सहज उपाय स्थानीय निकायको निर्वाचनमा जानु नै हो ।

गएको मंसिर २८ गते नेकांका सभापति शेरबहादुर देउवा, प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल र एमाले अध्यक्ष केपी ओलीबीच संविधान संशोधनको प्रस्ताव थाँती राखेर स्थानीय निकायको निर्वाचनमा जाने सहमति भएको समाचार सार्वजनिक भयो । स्थानीय निकायको पुरानै संरचनाको निर्वाचनमा जाने तीन दलको सहमतिलाई जनताले सकारात्मक रुपमा लिए । स्थानीय निर्वाचन विद्यमान अन्योल अन्त्य गर्ने र मुलुकलाई निकास दिने एउटा अनिवार्य कदम हो ।

मुलुकलाई विखण्डन र विघटनको दिशामा धकेल्न चाहने तत्त्वहरू अहिले निकै सक्रिय छन् । तिनीहरू तीन दलका नेताहरूको निर्वाचनको सहमतिपछि तिरमिराएको देखिन्छ । त्यो सहमति तोड्न तिनीहरू पूरै शक्तिका साथ लागेका छन् । स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्नु 'संविधानविपरीत', 'पश्चात्तापी', 'युक्तिसंगत नभएको' भन्दै चर्को विरोध गर्दै छन् । नेपालको संविधानअनुसार २०७४ माघ ७ गतेभित्र स्थानीय, प्रदेश र संघीय निर्वाचन गर्नुपर्ने बाध्यता छ । यस्तो अवस्थामा दशकौँदेखि रिक्त भएको स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधिहरू बहालीको लागि निर्वाचन गर्नु कसरी पश्चात्तापी हुन्छ ?

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३०३ को उपधारा (२)ले हाल कायम

रहेका स्थानीय निकायका पदाधिकारीको निर्वाचन कानूनबमोजिम हुने व्यवस्था गरेको छ । हालको संरचनामा निर्वाचन गर्न संविधान बाधक छैन । निर्वाचित पदाधिकारीहरू स्थानीय तहको निर्वाचन नभएसम्म कायम रहने व्यवस्था पनि उपधारा (३)ले गरेको छ । संक्रमणकालमा उचित व्यवस्थापनको लागि संविधान निर्माताहरूले संविधानमै त्यो व्यवस्था गरेका हुन् । संविधानमा भएको प्रावधानबमोजिम निर्वाचन गर्नु संविधानको कार्यान्वयन हो संविधान विपरीत होइन । पहिलेको संरचनामा निर्वाचन गर्नु यदि पश्चात्तापी हुन्छ भने संविधानमा त्यो प्रावधान किन राखियो ? स्थानीय तहकै निर्वाचन गर्नुपर्छ भनेर वकालत गर्नेहरू प्रत्यक्ष वा परोक्ष रुपमा नेपालमा स्थानीय निकायको निर्वाचन हुनै नदिने पक्षमा छन् र तिनीहरू अस्थिरता मचाई आफ्नो निहीत स्वार्थ पूरा गर्न चाहने विदेशी तत्त्वहरूको गोटी चालमा फस्दैछन् ।

पुस २ गते बालुवाटारमा बसेको तीन दलका शीर्ष नेताहरूको बैठकले संविधान संशोधन विधेयक फिर्ता नगर्ने र स्थगन पनि नगर्ने सहमति भएको सार्वजनिक गर्‍यो । साथै संविधान संशोधन नभई कुनै पनि तहको निर्वाचनमा नजाने सहमति भएको पनि खुलासा भयो । देशलाई निकास दिन गरिएको सहमतिमा नेताहरू एक हप्ता पनि टिक्न सकेनन् । यस्तो अवस्थामा नेपाल कसरी अगाडि बढ्छ सक्छ ?

स्थानीय तह सीमाङ्कन आयोगले प्रतिवेदन तयार गरिसकेको पनि सार्वजनिक भयो । आयोगले जन स्तरमा गएर व्यापक छलफल गर्नुपर्नेमा त्यो गरेको देखिँदैन । छिटो जिम्मेवारी पूरा गर्ने हिसाबले मात्रै काम गरेको देखिएको छ । सवैधानिक आयोगलाई दिइएको जिम्मेवारी पूरा गरेकोलाई सकारात्मक रुपमा लिन सकिन्छ । प्रतिवेदन तयार गर्नुमात्र होइन, कार्यान्वयनमा त्यसको परीक्षा हुन्छ । कार्यान्वयन महत्त्वपूर्ण पक्ष हो । आयोगका प्रतिवेदन सार्वजनिक हुनेबित्तिकै विभिन्न समूहहरूले असन्तोषहरू व्यक्त गर्दै आन्दोलनहरू गर्न थालेछन् । देशमा नयाँ नयाँ जटिलताहरू थपिनेछन् । त्यो बेला के गर्ने ?

जबकि पुरानो संरचना भत्किसकेको र नयाँ संरचना बनी नसकेको अवस्था हुनेछ । त्यसले अराजक रुप पनि लिनसक्छ । त्यसबाट कसरी पार पाउने हो अहिलेदेखि नै सचेत हुन जरुरी छ । प्रदेशहरूको विभाजनपछि जिल्ला जिल्लामा भएको विरोधले नेताहरूलाई ७ नं प्रदेश बनाउन बाध्य पारेको कसैले बिर्सनुहुँदैन ।

मधेसवादी भनिएका दलहरू कुनै पनि हालतमा कुनै पनि तहको निर्वाचनको पक्षमा छैनन् । तिनीहरू स्थानीय तह बनाउने जिम्मेवारी नै प्रदेशलाई दिनुपर्छ भनिरहेका छन् । स्थानीय तहको निर्वाचन पनि प्रदेश सभाले नै गराउनुपर्ने तिनीहरूको माग छ । यस्तो अवस्थामा स्थानीय तह सीमाङ्कन आयोगको प्रतिवेदनसमेत हस्तान्तरण गरी नलिई स्थानीय तहकै निर्वाचनमा जाने कुरा गर्नु निर्वाचन हुनै नदिने वातावरणतर्फ देशलाई धकेल्नु हो ।

सद्भावना पार्टीका अध्यक्ष राजेन्द्र महतोले आइतबार रिपोर्टर्स क्लबमा 'भापा, सुनसरी, मोरङ, कैलाली र कञ्चनपुर आफू मरे पनि नछोड्ने' बताए । संविधान संशोधन विधेयक पारित भएपछि ती ५ जिल्लाको लागि महाभारत सुरु गर्ने उनले उद्घोषसमेत गरे (राजधानी दैनिक ३ पौष) । तराईका अर्का नेता महन्थ ठाकुरले 'मधेसीलाई गुमाई सक्नुभएको छ । यदि वर्तमान अवस्था रहिरह्यो भने कुनै दिन मधेस पनि गुम्नेछ' भनी धम्की दिए (मधेसवाणी १ पुस) । मधेसी दलहरू लुकीलुकी काम गरिरहेका छैनन् । तिनीहरू हाकाहाकी सरकारलाई धम्की दिइरहेका छन् । आफूहरूले भने जस्तो नभएमा देश विखण्डनको धम्की दिइरहेका छन् । तिनीहरू नेपालको सार्वभौमिकताविरुद्ध धावा बोल्दैछन् । कसैको धम्की र घुर्कीको सामु भुक्नु आत्मसमर्पण हो । अहिले प्रचण्ड र देउवा कुसीको लागि भारतीय इसारामा चल्ने मधेसी दलहरूसामु आत्मसमर्पण गर्दैछन् । यो गम्भीर विषय हो ।

स्थानीय निकायको निर्वाचनको कुरा बाहिर आएसँगै नयाँ शक्तिका नेता बाबुराम भट्टराई र मधेसी जन अधिकार

फोरमका अध्यक्ष उपेन्द्र यादव पनि एक ठाउँमा बसेका छन् । तिनीहरू पुरानै संरचनामा निर्वाचन भए संघीयता खारेज हुनेसम्मको भ्रम फैलाइरहेका छन् । भट्टराई आफै वर्तमान संविधान मस्यौदा समितिका संयोजक हुन् । आफूले बनाएको संविधानमा स्थानीय निकायको निर्वाचन हुनेबित्तिकै संघीयता समाप्त पार्ने धारा किन लेखे बाबुरामले ? त्यसको जवाफ उनले जनतालाई दिनैपर्छ ? हो, आयोगको प्रतिवेदनअनुसार देश स्थानीय तहमै जाने हो, यसमा कोही दुविधामा पर्नु आवश्यक छैन । अहिले स्थानीय निकायको निर्वाचन संक्रमणकालीन व्यवस्थापन गर्नमात्रै हो ।

स्थानीय तह सीमाङ्कन आयोगको प्रतिवेदन बुझेपछि हालको स्थानीय संरचना समाप्त हुने भएकोले प्रतिवेदन नबुझेको भन्ने पनि प्रचारमा आएको छ । वास्तवमा प्रतिवेदन निर्वाचन नगराउने पक्षहरूकै कारण सरकारले बुझ्न नचाहेको हो भन्ने स्पष्ट छ । स्थानीय तहकै निर्वाचन गर्ने हो भने जति सक्थो त्यति छिटो प्रतिवेदन बुझ्नुपर्ने होइन र ? अहिले आयोगको प्रतिवेदन नबुझ्नुको अर्थ चैतमा स्थानीय निकायको निर्वाचन नगराउने उद्देश्यले हो । नेका र माओवादी केन्द्र विभिन्न बहानामा निर्वाचन पछि सार्न चाहन्छन् ।

यही बेला सरकारले स्थानीय तह निर्वाचन विधेयक संसदमा पेश गरेको छ । विधेयक दर्ता पनि स्थानीय निकायको निर्वाचन हुन नदिनकै लागि हो । स्थानीय निकाय निर्वाचन गर्ने केही कानूनहरूमा संशोधन आवश्यक हुन्छ । तर नयाँ कानून दर्ता गरिसकेपछि संसदमा कुन विधेयकबारे छलफल गर्ने भन्ने विवाद बढ्नेछ र स्थानीय निकाय कानून ओभरेलमा पर्नेछ ।

देशमा कुनै पनि तहको निर्वाचन हुन नदिई मुलुकलाई अँध्यारो सुरुङ्गभित्र पठाउन चाहनेहरूको योजना सफल हुँदैन । जनता बलियो बनाउने आधार भनेको स्थानीय निकाय वा तह नै हो । त्यसको निर्वाचन छिटोभन्दा छिटो निर्वाचन आवश्यक छ । संक्रमणकाललाई छोट्याउन पुरानै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचनमा जानु नै अहिलेको उचित विकल्प हो ।

त्रिविका प्रमुख नै चोरी गर्छन्, अनि अरु?

— सोम खन्नाल

नेपालको ध्वजाबाहक (फलागसिप) विश्वविद्यालय त्रिभुवन विश्वविद्यालयको गरिमा र इज्जतको लागि उपकुलपति त्रिथराज खनियाको राजिनामा समेतलाई माग बनाएर डा. गोविन्द केसीले गरेको पछिल्लो चरणको अनसन सरकारसँग विभिन्न सम्झौता गरी तोडिएको छ । तर कृति चोरी (प्लेजरिजम) जस्तो जघन्य दोष बोकेका त्रिथराज खनिया उपकुलपति पदमा कायमै छन् । यसै सन्दर्भमा डिसेम्बर ८ तारिख २०१६ का दिन एउटा अनलाइनमा कनकमणि दिक्षितद्वारा “कृतिचोर नै उपकुलपति” शीर्षकको विस्तृत आलेखमार्फत “कृतिचोरी गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने बहस” पुनः अगाडि बढाइएकोमा त्यसै बहसलाई सघाउन यो लेख लेख्नुपरेको हो ।

नेपालको सबैभन्दा पाको र ठूलो त्रिभुवन विश्वविद्यालयका वर्तमान उपकुलपति त्रिथराज खनियाले सन् २००६ मा एउटा जर्नलमा आफ्नो नाममा छपाएको भनिएको लेख फेरिट किलिचकाया नाम गरेका टर्कीका प्राध्यापकले सन् २००४ मै लेखिसकेका रहेछन् । दुई वर्षअघि नै अर्कै व्यक्तिले लेखेर छपाएको लेखलाई अधिकांशतः हुबहु उतार गरी त्रिथराज खनियाले आफ्नो नाममा छपाएर गरेको दुस्साहस आखिर दुनियाको नजरमा छिप्न सकेन । तर आफूले अर्कोको कृति चोरी गरेको अकाट्य प्रमाण प्रस्तुत भएको दुई वर्ष बितिसक्दा पनि खनियालाई कुनै फरक परेको देखिँदैन । उनी पदमा कायम छन् ।

कृति चोरीलाई विश्वभर नै बौद्धिक अपराधको रूपमा लिइन्छ । विश्वविद्यालयमा विद्यार्थीले अर्कोको कृति चोरी गरेको पाइएमा त्यस्ता विद्यार्थीलाई सम्बन्धित प्राध्यापकले आवश्यक कारबाही गर्नुपर्छ भने प्राध्यापकले कृति चोरी गरेको खण्डमा विश्वविद्यालय प्रशासनले त्यस्ता प्राध्यापकलाई कारबाही गर्नुपर्छ । नेपालको हकमा विश्वविद्यालय

प्रशासन उपकुलपतिको अधिनमा रहने हुँदा त्रिथराज खनिया स्वयं त्रिविमा हुने कृति चोरी नियन्त्रण गर्ने निकायका मुख्य व्यक्ति पनि हुन् । तसर्थः त्रिथराज खनिया मुख्य व्यक्ति आफै कृति चोर प्रमाणित भइसकेपछि उनी उपकुलपति रहूँजेल त्रिविले त्यस्तो कृति चोरी नियन्त्रण गर्ने नैतिक र व्यवहारिक हैसियत गुमाएको मान्नुपर्ने हुन्छ । उनी थेततरा भएर उपकुलपतिको आसनमा रहूँजेल त्रिविमा कृतिचोरी घटने छैन, अझ बढ्ने छ । त्यसैले उनी त्यो पदको लागि लायक रहेनछन्, उनले राजीनामा दिऊन् ।

नेपालमा विद्यार्थीहरूलाई कृतिचोरीको बारेमा राम्रो जानकारी दिने गरेको पाइँदैन । परीक्षाका प्रश्नपत्रमा ‘कण्ठ गरेको वा हुबहु सारेको हुनुहुँदैन’ भन्ने सामान्य औपचारिकताबाहेक कृतिचोरी नियन्त्रण गर्ने कुनै ठोस प्रयास पनि भएको देखिँदैन । बरू प्रश्नपत्रका मोडेल, नाना थरीका नोट र गेस पेपरको चलनलाई मलजल गरेर गहन अध्ययन बेगर सर्टकटमा पढेर जसोतसो डिग्री हासिल गर्ने परिपाटीलाई हाम्रा विश्वविद्यालय र त्यहाँ अध्यापन गर्ने प्राध्यापकले नै टेवा दिइरहेका छन् । त्यसमाथि परीक्षामा चीट चोर्ने प्रचलन त हाम्रो रगतमै छ । यस्ता कारणले गर्दा नेपालमा कृतिचोरी जस्तो गम्भीर अपराधलाई केही पनि होइन कि जस्तो गरी लिइन्छ ।

कृति चोरीका कारण ठूला ठूला मानिसहरूले महत्त्वपूर्ण मूल्य चुकाउनु परेका उदाहरणहरू विश्वमा धेरै पाइन्छन् । अमेरिकाका वर्तमान उपराष्ट्रपति जो बाइडेनले सन् १९८८ को राष्ट्रपति चुनावका लागि डेकोक्रेटिक दलको तर्फबाट उम्मेदवारी दिए । त्यो बेला ४५ वर्षका आकर्षक र प्रभावशाली युवा सिनेटर बाइडेनलाई अमेरिकीहरूले सम्भावित राष्ट्रपतिको रूपमा हेर्ने

थालिसकेका थिए । तर उम्मेदवारी घोषणा गर्दा उनले दिएको अति नै प्रभावशाली भाषण निल किन्नक नामक बेलायती राजनितिज्ञले ४ महिना अघि नै दिएको भाषणसँग अधिकांश मिल्न गएको पत्ता लाग्यो, बाइडेन भाषण चोर ठहरेर र आखिरमा घोषणा गरेको ४ महिनामै उनी उम्मेदवारी फिर्ता लिन बाध्य भए (स्रोत न्यूयोर्क टाइम्स समाचार १९८७ सेप्टेम्बर १८)।

सन् २०१२ मा हंगेरीका राष्ट्रपति पाल स्मिटले २० वर्षअघि विश्वविद्यालय पढ्दा उनको डिग्री रद्द गरिदियो र उनी राजिनामा गर्न बाध्य भए (स्रोत न्यूयोर्क टाइम्स समाचार २०१२ अप्रिल २)। सन् २०१२ मै रोमानियाका प्रधानमन्त्री भिक्टर पोण्टालाई पनि ९ वर्षअघि विद्यावारिधी गर्दा लेखेको सोधकार्यमा कृतिचोरी गरेको आरोप लाग्यो, उनले जतिनै जित्न खोजे पनि आरोप प्रमाणित भयो । र, उनले विद्यावारिधीको उपाधि उपाधि फिर्ता गरे (स्रोत wgntv.com, २०१६ जुलाई १९)। सन् २०१३ मा एनेट साभन नामकी जर्मन शिक्षा मन्त्रीले ३३ वर्षअघि थेसीस लेख्दा अरूका लेखहरू हुबहु उतारेको प्रमाणित भयो, उनले पनि राजिनामा नै दिनु पर्यो (स्रोत बिबिसी समाचार, २०१३ फेब्रुअरी ९)। त्यसअघि सन् २०११ मा जर्मनीकै रक्षा सचिव कार्ल गुटनवर्गले पनि विद्यावारिधीको सोध लेख्दा गरेको बौद्धिक चोरीको कारण पद, डिग्री, र आफ्नो सम्भावनायुक्त भविष्य सबै गुमाउनुपरेको थियो (स्रोत द गार्जियन समाचार, २०११, मार्च १)। कृतिचोरीकै अभियोग खेपिरहेका एरिजोना स्टेट विश्वविद्यालयका प्रभावशाली अश्वेत प्राध्यापक म्याथ्यु व्हीटेकरले अन्ततः

राजीनामा दिने घोषणा गरेका छन्, यद्यपि उनको राजिनामा २०१७ बाट लागू हुनेछ (स्रोत फिनक्स न्यूज, २०१६, जनवरी १)।

कृतिचोरी गम्भीर कुरा रहेछ भन्ने थाहा पाइसकेपछि अरूका कृतिहरूलाई के कसरी प्रयोग गर्दा कृतिचोरी ठहर्न सक्छ भन्ने बारेमा सचेत हुन जरुरी छ । अरूले लेखेका कुराहरूलाई हुबहु कपी-पेष्ट गरेर कोष्टभिन्न श्रोत खुलाइदिएपछि कृतिचोरीको बात लाग्दैन भन्ने धेरैले सोचेका हुन सक्छन् । तर यो सोचाइ बिल्कुलै सही होइन । अरूले लेखेका कुरा हुबहु सार्ने त कुरै छाडौं, उही कुरालाई घुमाउरो पारामा (Paraphrasing) लेख्दा पनि कृतिचोरीको अभियोगबाट मुक्ति पाउन सकिँदैन । कृतिचोरीको बात लाग्नुबाट बच्नलाई अरूले लेखेका कुरा पढेर मनन गरी आफ्नै मौलिक शैलीमा लेखेर अनि कोष्टभिन्न श्रोत खुलाइदिनुपर्छ र कतिपय अवस्थामा पछि सन्दर्भ सामाग्रीमा पनि श्रोतको विवरण दिनुपर्छ । तालिकाहरूको हकमा तथ्य वा अंकहरू फरक नपर्नेगरि मौलिक ढाँचाको तालिका बनाई स्रोत खुलाउनुपर्ने हुन्छ । चित्र तथा श्रव्यदृश्य सामग्रीजस्ता कुराहरू प्रकाशकको अनुमति लिएर अनिमात्र श्रोतसहित साभार गर्नुपर्ने हुन्छ ।

फुलब्राइट छात्रवृत्तिमा छानिएर अध्ययनको लागि अमेरिका आउनुअघि यो पंक्तिकारलाई नेपालमा अवस्थित छात्रवृत्तिको कार्यालयले कृतिचोरीको गाम्भीर्यताको बारेमा केही बताएको थियो । पछि स्नातकोत्तरको सोधपत्रको सैद्धान्तिक अध्यायलाई अमेरिकी दुरध निर्यात परिषद्ले पुस्तिकाको रूपमा छान्ने अभिप्राय देखाउँदा सो सोधपत्रको कुनै अंश पहिल्यै प्रकाशित कृतिहरूसँग संयोगवश मिल्न जाला कि भनेर बहुते छुटपटि

भएको थियो । त्यस्तो छुटपटीको निदानको लागि प्राध्यापकको सहयोगमा टर्नइटइन (turnitin.com) नामक सफ्टवेयरबाट लेखाइको समानता परीक्षण गर्दा पहिल्यै प्रकाशित तमाम कृतिहरूसँग १३ प्रतिशतमात्र मिल्न गएको र सामान्यतः अधिकतम २५ प्रतिशत समानतासम्म स्वीकार्य मानिने हुँदा ढुक्क भयो । भन्नुको मतलब कृतिचोरी भए नभएको जाँच्ने संयन्त्रहरू इन्टरनेटमा उपलब्ध छन्, तर शुल्क लाग्न सक्छ । विकसित देशका विश्वविद्यालयहरूमा प्राध्यापकहरूलाई त्यस्ता संयन्त्रहरू निःशुल्क उपलब्ध गराइएको हुन्छ र उनीहरूले विद्यार्थीका सामान्य गृहकार्य जाँच्न समेत त्यस्ता संयन्त्रहरूको प्रयोग गर्न सक्दछन् । एकपल्ट यो पंक्तिकारसँगै डेरा गरी बस्ने भुटानी (नेपालीभाषी, शरणार्थी) विद्यार्थीले अँग्रेजी विषयको गृहकार्यस्वरूप एउटा निबन्ध कतै इन्टरनेटबाट कपी गरेर बुझाएछन् । तर भोलिपल्ट प्राध्यापकले कुन सामाग्रीबाट के कति अंश कपी गरेको हो सोको काटिकुटी विवरणसहित फिर्ता गर्दै आइन्दा त्यसो गरेमा स्वतः फेल हुने चेतावनी दिएर पठाएछन् । तत्पश्चात ती विद्यार्थीले कृतिचोरीको कुरा गर्दा मात्र पनि डर मान्ने गर्थे ।

नियन्त्रण कसरी गर्ने ?

नेपालमा कृति चोरीको नियन्त्रण सहज त छैन, तर असम्भव पनि छैन । कृति चोरीलाई निर्मूल गर्न चोरेर भएपनि पास गर्नुपर्छ वा बढी अंक ल्याउनुपर्छ भन्ने मान्यतामा बदलाव आउनु जरुरी छ, जुन तत्काल सम्भव देखिँदैन । तर कृति चोरीलाई विश्वविद्यालय स्तरमा आधारभूत रूपमै निरुत्साहित गर्नका लागि प्रश्नपत्रका मोडेल, नोट, गाइड, गेसपेपर, आदिका प्रकाशन र बिक्री वितरणलाई गैरकानुनी घोषित गरी

बन्देज लगाउन सक्नुपर्दछ । कृतिचोरी गरेको प्रमाणित भएमा त्यस्ता विद्यार्थीहरूलाई सम्बन्धित विषयको परीक्षाका लागि अयोग्य घोषणा गर्ने व्यवस्था हुनु जरुरी छ । कुनै प्राध्यापकले कृतिचोरी गरेको पाइएमा उनीहरू स्वतः अयोग्य हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । विश्वविद्यालयस्तरमा लेखिने सबै सोधपत्रहरूका विद्युतीय प्रतिलाई डाटाबेसमा अभिलेख राखेर हरेक नयाँ थेसिसहरूलाई कृतिचोरी समात्ने सफ्टवेयरको मद्दतले परीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नु जरुरी छ । इन्टरनेटमा grammarly.com, smallseotools.com, plagiarisma.net, turnitin.com लगायतका कृतिचोरी समात्ने सफ्टवेयरहरू पाइन्छन्, जसको उपयोग गर्न विश्वविद्यालयहरूले आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

कृतिचोरी असामान्य र अक्षम्य बौद्धिक हर्कत हो । आजको विश्वव्यापीकरणको युगमा नेपालमा उत्पादित मानवसंसाधनहरू विश्वबजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न गइरहेका छन् । तर कृतिचोरी जस्तो अपराधबाट हामीले हाम्रा शैक्षिक वा प्राज्ञिक उत्पादनहरूलाई जोगाउन सकेनौं भने भोलि उनीहरूलाई जुनबेला पनि धोका हुनसक्छ र नेपालको शैक्षिक स्वीकार्यतामै त्यसले नराम्रो असर पार्न सक्छ । त्यसैले कृतिचोरीको नियन्त्रणको प्रयास हाम्रा विश्वविद्यालयहरूले सुरु गरिहाल्नु जरुरी छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालयको हकमा कृतिचोर प्रमाणित भइसकेका उपकुलपति त्रिथराज खनियाको राजिनामा र सो पदमा योग्य र कुशल प्राज्ञिक व्यक्तिको नियुक्ति त्यस्तो प्रयासका लागि प्रस्थानबिन्दु हुन सक्दछ ।

(लेखक अमेरिकाको युनिभर्सिटी अफ वीस्कनसीन, म्याडिसनमा विद्यावारिधी अध्ययनरत छन् ।)

‘आशाकाजी स्मृति बिम्ब’ लोकार्पण

भक्तपुर । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले शनिबार एक समारोहबीच नेमकिपाका पूर्वकेन्द्रीय कोषाध्यक्ष एवं भक्तपुर क्षेत्र नं. २ का पूर्वसांसद आशाकाजी बासुकलाको स्मृतिमा प्रकाशित ‘आशाकाजी स्मृति बिम्ब’ स्मारिका लोकार्पण गर्नुभयो ।

आशाकाजी बासुकला स्मृति प्रतिष्ठानले भक्तपुर नगरपालिकाका पूर्वमेयर समेत रहेका बासुकलाको ६७ औं जन्म दिवसको अवसरमा सो पुस्तक सार्वजनिक गरिएको हो ।

कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष बिजुक्छेले पार्टीको आग्रहमा बासुकलाले शिक्षकको जागिर छोडेर पनि देश र जनताको सेवामा योगदान गर्नुभएको स्मरण गर्नुभयो ।

‘पढेलेखेका इमानदार

जनप्रतिनिधिहरू भए स्थानीय निकायमार्फत व्यापक जनताको सेवा हुने पार्टीको दृष्टिकोणमा आशाकाजीले एकै अनुरोधमा शिक्षकको जागिर बिनासंकोच त्याग्नुभएको थियो’, उहाँले भन्नुभयो ।

पञ्चायत र राज्यस्तरबाट २०४५ सालमा भएको भक्तपुर काण्डमा जेल बस्दा आशाकाजी बासुकला यातना र सास्ना सहेर पनि सबै साथीहरूसँग हाँसेर व्यवहार गर्ने व्यवहारिक कार्यकर्ता भएको स्मरण गर्दै उहाँले पार्टीको इमानदार कार्यकर्ता भएको हुनाले विरोधीहरूले अनेक जालझेल गरेको बताउनुभयो ।

आफ्नो स्वास्थ्यबारे गम्भीर नहुँदा र भक्तपुरमा राम्रो स्वास्थ्य सुविधा नभएको कारण बासुकलाको असमयमै दुःखद निधन भएको भन्दै अध्यक्ष बिजुक्छेले

भन्नुभयो, ‘स्वास्थ्यसम्बन्धी केही समस्या आए समयमै स्वास्थ्य केन्द्रमा गएर जाँच गर्ने गर्नुपर्छ ।’

बासुकलाका छोरीहरूको नाम रोजा र जेनीले रोजा लक्ष्म्वर्ग र जेनी मार्क्सको स्मरण गराएको उहाँको भनाई थियो ।

‘हामीले आफ्ना मृतक

अभिभावकको श्राद्ध गरेको सुनेका थियौं, आज आशाकाजीका छोराछोरीले यसरी स्मारिका प्रकाशन गरेर आफ्नो पितालाई स्मरण गर्नु राम्रो पक्ष हो’, अध्यक्ष रोहितले भन्नुभयो । नेपालभाषा साहित्य तःमुन्याका अध्यक्ष एवं कवि चन्द्रबहादुर उलकले दिवंगत

बासुकला गाउँका गीत लेखनमा निकै सिपालु भएको चर्चा गर्दै उहाँलाई ‘गाइका गीतको सम्राट’ भन्ने गरेको स्मरण गर्नुभयो ।

पूर्वसांसद, मञ्चका उपाध्यक्ष एवं पूर्वभूमिसुधार सहायक मन्त्री भलकनाथ वाग्लेले समाजमा शिक्षा प्रचारलाई प्रमुख आधार बनाएर राजनीतिमा आउनुभएका बासुकला समाजको हितमा हुने कामका लागि दिलोज्यानका साथ लाग्ने गरेको स्मरण गर्नुभयो ।

पूर्वसांसद एवं मञ्चका सचिव शंकरनाथ शर्मा अधिकारीले बासुकला भक्तपुर नपाको मेयर भएको समयमै परिचय भएको बताउनुभयो ।

चिरूमति बुद्ध बिहारका भिक्षु तपसी धम्मले आफ्नो पिताको स्मरणमा बासुकलाको पुस्तक प्रकाशन गर्नु कर्तव्य गुणधर्म भएको

बताउँदै बलम्बुमा बासुकलाले विद्यालय स्थापनाको निम्ति गर्नुभएको योगदानको लागि आभार व्यक्त गर्नुभयो । बासुकला स्मृति प्रतिष्ठानका अध्यक्ष ज्योतिकरण बासुकला (शिल्पकार)को सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा आशाकाजी बासुकलाकी श्रीमती नक्कली बासुकलाले स्मारिका समर्पण गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा प्रतिष्ठानका डा. जुनकिरण बासुकला (रञ्जितकार), राजकिरण बासुकला, जेनीकिरण बासुकला (राजलवट), रोजाकिरण बासुकला, सञ्चारकर्मी कुमार रञ्जितकारले पनि आशाकाजी बासुकलाको स्मरण गर्नुभएको थियो । अग्रज समाजसेवी एवं नेमकिपाका पूर्वसांसद बासुकलाको १६ वर्षअघि ५१ वर्षको उमेरमा हृदयघातका कारण निधन भएको थियो ।

किन शिक्षामा गरिएको लगानी बालुवामा पानी सरह छ

- बबिता कार्की

केही दशकयता लगानी र पहुँचको आधारमा नेपालले शिक्षा क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गर्न सकेको छैन। विभिन्न प्रयास हुँदाहुँदै पनि सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न राज्य असमर्थ देखिन्छ। अहिले प्राथमिक विद्यालयमा विद्यार्थी भर्नाको संख्या ९५ प्रतिशत पुगेको छ। अर्कोतिर उत्साहजनक प्रगति भनेको बाहुन, छेत्री र दलित, जनजातिका बालबालिकाको संख्या लगभग बराबर नै छ।

गएको ६ वर्षको तुलनामा शिक्षा क्षेत्रमा लगानी तीन गुनाले बढेको छ, जसले नेपालको कुल बजेटको १६ प्रतिशत ओगटेको छ। तर पनि सरकारी शिक्षाको गुणस्तरमा परिवर्तन आउन सकेन। धेरै विद्यार्थी विद्यालयको प्राथमिक शिक्षा पूरा गर्नु अगावै विभिन्न कारणले पढाइ छोड्छन्। सरकारले गरेको लगानी शिक्षाको गुणस्तरको हिसाबले बालुवामा पानीसरह देखिन्छ।

विद्यार्थीको पहुँच विद्यालयमा बढाएर मात्र पुग्दैन, गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता पनि उत्तिकै आवश्यक हुन्छ। तर सरकारी विद्यालय त्यसमा

चुकेको छ। धेरै अभिभावक महँगो भए पनि आफ्ना बालबालिकालाई निजी विद्यालयमै पढाउन रुचाउँछन्। विगत दुई दशकमा निजी विद्यालयको भूमिका उल्लेख्य मात्रामा बढेको छ।

उनीहरूको सोच छ- सरकारीभन्दा निजी विद्यालयको पढाइको स्तर राम्रो हुन्छ। एक प्रतिवेदनअनुसार नेपालमा अझै ८० प्रतिशत विद्यार्थी सरकारी विद्यालयमै जान्छन्। सरकारी विद्यालयमा अध्ययन गर्ने प्रायः गरिब समुदायका, पिछ्छडिएका र बालिका नै बढी छन्। शिक्षामा बालिकाको पहुँच बढाउने सरकारी प्रयास भेदभावपूर्ण सामाजिक सोचाइको कारण असफल हुन पुगेको छ। अझै पनि अधिकांश अभिभावक छोरीलाई सरकारी र छोरालाई निजीमा पढाउँछन्।

अहिले शिक्षामा निजी क्षेत्र बढ्दो छ भने सरकारी क्षेत्र खस्दैछ। खस्दैछौं शैक्षिक अवस्था देखेर धेरै मानिस आफ्ना बालबालिकाको भविष्यको निम्ति बरु दुःखै गरेर भए पनि निजी विद्यालयमा भर्ना गर्छन्। अरू देशमा शिक्षा क्षेत्र सरकारले सम्हालेको हुन्छ, तर हामीकहाँ अधिकांश निजी क्षेत्रले ओगटेको

छ। अमेरिकामा ९० प्रतिशत विद्यार्थी सरकारी विद्यालयमा पढ्छन्, त्यस्तै ब्रिटेनमा ९४ प्रतिशत र सिंगापुरमा ९८ प्रतिशत विद्यार्थी सरकारी विद्यालयमा पढ्छन्। उनीहरूको शिक्षाको गुणस्तर निकै राम्रो हुन्छ। शिक्षाले नै दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्छ र यसले विकासमा मद्दत गर्छ।

एक प्रतिवेदनअनुसार कक्षा १ मा भर्ना भएका आठ प्रतिशतले बीचमै पढ्न छोड्छन्। भर्ना भएका विद्यार्थीमध्ये पनि जम्मा ३० प्रतिशत विद्यार्थीमात्र कक्षा १० सम्म पुग्छन्। अधिकांश विभिन्न कारणले बीचमै पढाइ छोड्छन्। यहाँ सरकारी विद्यालयमा उचित तहमा उचित शिक्षाको कमी छ। यो समस्या विश्वव्यापी नै हो। युनेस्कोको एक प्रतिवेदनअनुसार विश्वभर १ अर्ब २० करोड ४० लाख मिलियन बालबालिका तथा युवा विद्यालय शिक्षाबाट वञ्चित छन्।

दक्षिण र पश्चिम एसियामा मात्रै ८० प्रतिशत बालिका शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित छन्, जब कि त्यसको तुलनामा १६ प्रतिशत पुरुष शिक्षाबाट वञ्चित छन्। आधुनिक शिक्षा प्रणालीले ठूलो फड्को

मारिसक्यो, तर हामी भने पुरानै मोडेलमा पढाइरहेका छौं। यसले हाम्रा बालबालिकाको भविष्य अन्धकार छ। हामी कहाँ आधुनिक शिक्षाको प्रयोग र कदरै हुँदैन।

त्यसैले अधिकांश युवायुवती विदेशिनै रुचाउँछन्। हातमा मास्टर्स डिग्री बोकेर जागिर खोज्ने मानिसको कमी छैन। कारण हामीले प्रयोगात्मक शिक्षा अँगाल्न सकेनौं। अझै पनि किताबी ज्ञान र घोकन्ते विद्यालाई नै प्रोत्साहन दिइरहेका छौं। सरकारी तवरमा मात्र होइन, जनस्तरमै शिक्षाको महत्त्वबारे सबै सचेत हुनुपर्छ। नारी र पुरुष समान हुनु भन्ने सोच सबैमा विकास हुनुपर्छ। 'छोरीलाई पढाए के हुन्छ र?' भन्ने सोच हावी भएको हाम्रो यो समाजमा नारीलाई अर्को घर जाने जातको रूपमा हेरिन्छ।

मानिसमा चेतनाको अभिवृद्धि नभएसम्म सरकारको लगानी र मेहनत बालुवामा पानी खनाएसरि हुन्छ। हामीकहाँ विद्यार्थीको प्रतिभा कुन विषयमा छ हेरिँदैन, मार्क र डिग्री महत्त्वपूर्ण हुन्छ। सपना, क्षमता र रुचिलाई एउटा कुनामा थन्क्याएर राख्न बाध्य हुन्छन् विद्यार्थी र अरूको सपना पूरा गर्न

लागिपर्छ। अभिभावकले पनि आफ्ना बालबालिकाको रुचि र इच्छा बुझ्नुपर्छ। सोचाइमा परिवर्तन आवश्यक छ। अलि राम्रो अंक ल्याएको उसलाई डाक्टर, इन्जिनियर नै बनाउनेतिर अधिकांश लाग्छन्। यसको निम्ति उनीहरू जति पनि पैसा खर्च गर्न तयार हुन्छन्, जसको एक कारकतत्त्व शिक्षा क्षेत्रमा हुने गरेको भ्रष्टाचार नै हो। गरिखाने शिक्षाको कमी छ।

अहिले धेरै विद्यार्थी गुणस्तरीय शिक्षाको लागि विदेश जाने क्रम बढ्दो छ। पढाइ सके पनि जागिर पाउन मुस्किल छ। कि सोर्सफोर्स हुनुपर्छ कि आफ्नो मान्छे हुनुपर्छ नत्र जागिर पाउन मुस्किल छ। प्रवेशिका परीक्षामा अधिकांश विद्यार्थी यही अंग्रेजी, विज्ञान, हिसाबजस्ता आधारभूत विषयमा अनुत्तीर्ण हुन्छन्। यहाँ एक त पढाइ राम्रो छैन, पढे पनि रोजगार पाउन मुस्किल छ। त्यसैले अहिले धेरै विद्यार्थी विदेश जानै खोज्छन्।

विडम्बना के छ भने यहाँ पढेर पनि उचित रोजगार पाउन मुस्किल छ। स्नातक र स्नातकोत्तरको पढाइ सकेकाहरू पनि रोजगारको निम्ति बाहिर जान बाध्य

छन्। सरकारी शिक्षाको गुणस्तर खस्किनुमा यहाँ हुने गरेको भ्रष्टाचार, बेथिति, राजनीतिक चलखेल, ढिलासुस्ती प्रमुख कारकतत्त्व हुन्। अख्तियार अनुसन्धान आयोगले दायर गर्ने भ्रष्टाचारको मुद्दामध्ये ६१ प्रतिशत सरकारी शिक्षा क्षेत्रबाट मात्र पर्छन्।

समस्या छ भनेर समाधान नखोजी बस्ने हाम्रो प्रवृत्तिले कुनै परिणाम दिँदैन। सरकारले नीति तथा कार्यक्रममै आमूल परिवर्तन ल्याउनु जरुरी छ। पाठ्यक्रम पूर्णरूपमा परिमार्जन गर्नु जरुरी छ। किताबी ज्ञानभन्दा पनि व्यावहारिक शिक्षामा जोड दिनुपर्ने बेला आएको छ। पाठ्यक्रममा आधुनिक प्रविधि समावेश गर्नु उचित हुन्छ। नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निजी क्षेत्र तथा आम मानिसको विचारलाई समावेश गर्न सकिन्छ।

यसले गर्दा विद्यार्थीको आजको आवश्यकता सही सम्बोधन गर्न थप मद्दत गर्छ। सरकारले पनि सरकारी विद्यालयको नियमित अनुगमन गर्नुपर्छ। यसले गर्दा बेथिति रोकथाम गर्न थप मद्दत गर्छ। महत्त्वपूर्ण कुरा शिक्षा क्षेत्र विकासको लागि राजनीतिक दृढता र इच्छाशक्ति हुनुपर्छ अनि मात्र यो सम्भव छ।

हार्दिक समवेदना

स्व. सानुनानी बज्राचार्य

जन्म: वि.सं. १९९६

स्वर्गारोहण: वि.सं. २०७३/०८/२२

यस बाघभैरव बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.का शेयरधनी सदस्यहरू श्री पन्नारत्न बज्राचार्यको आमा तथा प्रिती बज्राचार्य र प्रतिक बज्राचार्यका ममतामयी हजुरआमा **श्रीमती सानुनानी बज्राचार्य**को मिति २०७३ मंसिर २२ गतेका दिन असामयिक स्वर्गारोहण भएकोमा दुःख व्यक्त गर्दै दिवंगत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं।

साथै यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनले धैर्य धारण गर्न सक्ने शक्ति प्राप्त होस् भनी

समवेदना व्यक्त गर्दछौं।

बाघभैरव बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नयाँबजार, कीर्तिपुर

साहित्य स्तम्भ

- नरेनमान
किपू

माँ

धाथें छव बिईफुसा जितः हान छकः मचा यानाब्यू
माँया मुलयूत छने माँया मुल चुलाका ब्यू ।

जिं म्हः मफुतकी माँ छुयाय् छुयाय् जुया भःभः न्ह्या जुई
जिं न्हिउगु ख्वाः लुमका व माँ न्होल्ह हे न्हिला हई ।

ताये ति ति बल्य् ल्हाय्गु खः न्योना, माँ अति लयल्य् ताई
यक्व यक्वः जि दुःख बिलकि, तंचायाः माँ ख्वयाहे हई ।

जिं मिखाय् ख्वःबि तलकि, माँया मिखाय्न् ख्वि जाई
जिं पुता धाका नुगल्य् स्याकाः नेतालय् चुपाःचुपाः याई ।

पसिं च्वलं ख्वि हईक् हईक्, छु जुल पुता धाई
थः हिहि ललः ख्वःई, जितः ख्वय्मते पुता धाई ।

कं हाय्क स्यागु जिगु धां, मां नः नुगल्य् हे तयातई ।
मस्यु गथे ? वासः हे म्वाः, माँया मतिलाय् छन्हु हे लाई ।

न्हागु हाथ्याः जितः वसां, मां हे न्हापा न्होने वई
मां नः मिखा छु कनि, हाकु सुपाय् चिला वई ।

छपाः ल्हातय् जापें तया, छपाः ल्हातं ईचा हिला बिईम्हः मां
काय् म्हाय् ल्याम्हः ल्यासे जुल, गथे तापातः ज्याथम्हः मां ।

ख्युंउ कोठाय् च्वःना ख्वःयमासाः, काय्था न्होने न्हिला क्यनि
थ पित्यासां माँया, खनेवं जितः, नय्धुनला पुता धकाः न्यनि ।

दक्वः सित जः बियूतः मां मतः जुया च्याना च्वःन
बैसया ईच्छा दक्व मनय् कुना, छेंजया निति त्वता च्वःन ।

छिगु माँया खः कना तगु मां, आ जिंइ छिगु खःकनाः च्वःना ।
माँया मतिनमया नस्वाः, मृगं कस्तुरी माथये जिं माला च्वःनाः ।

मां गुबलय् निसें छिं त्वताः भ्नाल जितः
जिगु नुगः छिगु मतिलाय् कपू थये च्यात ।

मां छि गुणिम्हः सिमा थय् हे जुल, ल्वःतं कलनं फल हे बिल ।
मां छि न्होने मदय्वो गथे जुल मस्यु, तःकेहेः नं ताःपाना बिल ।

मां आ छि न्होने मदु, गुमानया कच्चोः जक दु
छि कःधाका तगु तजिलजि थवों थः हे पागु गु ।

मां छिं जय जुयमा, मां छिं अरहत जुयम

चिसोबाट आफ्ना

बालबच्चाहरुलाई जोगाऔं ।

चिसोबाट बच्न न्यानो कपडा तथा

तातो पेयपदार्थ धेरै पिउने गरौं ।

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

सूचना विभाग

तेस्रो नेपालभाषा साहित्य सम्मेलनमा एक छिन

पाँगा । जन साहित्य गोष्ठी पाँगा कीर्तिपुरको आयोजनामा तेस्रो नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन कीनपा वडा नं. ११ दिउखेलमा मंसिर २८ गते सम्पन्न भयो ।

निर्धारित समयभन्दा डेढ घन्टा ढिला सुरु भएपनि ५ बजेसम्ममा साहित्यिक वाचन र अतिथि मन्तव्यको कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

प्रगतिशील साहित्य सम्मेलन भएकोले वाचित कविता र प्रस्तुत मन्तव्यले समाजमा भएका कुरिति र बेथितिको विरुद्धमा जनतामा सामाजिक सचेतना सृजना गरेको महसुस भयो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि हनुहन्थ्यो नेमकिपाका केन्द्रीय अध्यक्ष एवं व्यवस्थापिका संसदका सांसद नारायणमान बिजुक्छे 'रोहित' । वहाँले सतिक मन्तव्य राख्नुभयो । साहित्यले जनताको सेवा हुनुपर्ने र साहित्य कार्यक्रममा महिलाको सहभागिता बढाउनु पर्ने । पूर्व वक्ताहरुले राजनीतिक र देशको समसामयिक कुरा राखिसकेकोले होला रोहितको लामो मन्तव्य सुन्ने प्रतिक्षा गरेका स्रोताले दुई वाक्यले चित्त बुझाउनु पर्‍यो । वहाँको दुई वाक्यले आयोजकलाई ठूलो पाठ दिएको महसुस भयो ।

साहित्यले जनताको सेवा गर्नुपर्ने भन्नुको अर्थ जनतालाई साहित्यमार्फत् राजनीतिक चेतना दिनुपर्ने राजनीतिक रूपले संगठित हुनुपर्ने, समाजमा जनविरोधी क्रियाकलापको विरुद्ध कलम चलाउनुपर्ने सन्देश दिएको छ भने साहित्य कार्यक्रममा महिला सहभागिता कम मात्र सहभागितालाई ईंगित गर्दै महिलालाई अगाडि बढाउन,

साहित्य लेखनमा प्रेरणा दिने अध्ययनको बाटो फराकिलो गरी सक्षम महिला तयार गर्न महत्वपूर्ण विचार पस्केको भान भयो ।

अतिथिमा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद प्रेम सुवालले भारतीय एकाधिकार पूँजीले नेपालमाथि गरेको हस्तक्षेपलाई प्रस्ट पार्दै नेमकिपाले भारतीय हस्तक्षेप विरुद्ध सडक र संसदमा संघर्ष गरिरहेको बताउनुभयो । भारतले सीमा अतिक्रमण रोकेको छैन, संविधान बनेको निर्हुँमा नाकाबन्दी र अहिले नोटबन्दी गरी नेपाली जनतालाई ६ महिना दुःख दिएको अवस्थामा नेमकिपाले भारतीय दूतावासमा घेराउ र दवाव दिएको र संसदमा समेत नाकाबन्दी विरुद्ध नारा लगाएको स्मरण अहिले पनि ताजै लाग्यो ।

२०७४ माघ ७ गतेसम्म वहाली रहेको सांसदहरुले संविधान कार्यान्वयनको लागि स्थानीय प्रदेश र संसदको निर्वाचन गर्ने तयारी गर्नुपर्ने बेला मध्येसीको नाममा भारतकै निर्देशनमा संविधान संशोधन पेश गरेको बताउँदै सांसद सुवालले देश हितविपरीत ल्याइएको संविधान संशोधन असफल पार्न संसद अवरुद्ध भएको

पनि जानकारी दिनुभयो भने सांसद अनुराधा थापा मगरले सत्तासिनको कमजोरले हरेक क्षेत्रमा भारतको हस्तक्षेप भएको स्मरण गराउनुभयो । अख्तियार प्रमुखमाथि महाअभियोग प्रस्ताव पनि भारतकै पहलमा आएको भन्दै एकपछि अर्को अन्यौलमा देशलाई पुर्‍याएको बताउनुभयो । हामी चुप लाग्यौं भने देश हित विपरीतको काम हुन सक्ने भएकोले सबैले संघर्षमा आएर विरोध गर्नुपर्ने बताउनुले देशप्रतिको माया प्रस्ट भएको महसुस भयो ।

नेपालभाषा साहित्य मुँज्याका अध्यक्ष एक जनकवि चन्द्र बहादुर उलकले समाजमा वर्ग रहभैँ साहित्यमा पनि वर्ग रहेको प्रस्ट पारेको र जनताको हितमा साहित्य लेखनुपर्ने सन्देश दिएको छ ।

नेपाल साहित्य समाज बुटवलका अध्यक्ष हरिसुन्दर वासीले भारतको नाकाबन्दी विरुद्ध रुपन्देहीमा साहित्यिक गतिविधिमार्फत् विरोध गरेको भन्दै रुपन्देहीमा बोलिने भाषाहरुको बारे अवगतले नेपालको जातीय एकता कस्तो छ भन्ने बुझ्ने मौका पाएँ । पुरातत्वविद् शुक्रसागर

श्रेष्ठले भाषा सिक्नु जरुरी छ तर प्रचलित भाषा सिक्नु अनिवार्य छैन भन्नुभएको र जन गायक रामकृष्ण दुवालले जात्रा र यःमरि पूर्णिमाको महत्व प्रष्ट पार्दै त्यछि त्योको भाकामा गीत प्रस्तुत गरेको अति राम्रो लाग्यो भने समाजसेवी निलकण्ठ अमात्य र नेक्राविसंघका केन्द्रीय अध्यक्ष निरज लवजुको प्रस्तुति, ज्ञानबर्द्धक साहित्य सम्मेलनको रुपमा मैले पाएँ ।

त्यति मात्र होइन विभिन्न सर्जकहरुको कविता र कथाले साहित्य सम्मेलन कस्तो हुनेछ भन्ने शिक्षा हासिल गर्ने ।

नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन नाम राखेर गैर नेपालभाषालाई कसरी उभ्याइयो आयोजकले जवाफ दिनुपर्दछ ।

यो साहित्य सम्मेलन पाँगा कीर्तिपुर क्षेत्रको लागि मात्र नभई पश्चिमको दैलेखदेखि पूर्वको काभ्रेसम्मका सहभागीले विविध भाषामार्फत् ज्ञान हासिल गर्ने दबु बनेको छ ।

फरकफरक स्थानमा फरकफरक व्यक्तित्वहरुको जम्काभेट हुने कार्यक्रम साहित्य सम्मेलनमा यसवर्ष पाँगा देखिलेका समाजसेवी एवं पुरानो स्वास्थ्यकर्मी जल बहादुर महर्जनको हातबाट उद्घाटन भयो भने नेमकिपाका पूर्व केन्द्रीय सदस्य एवं गोष्ठीका सल्लाहकार, पूर्व अध्यक्ष श्रीकृष्ण महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा नयाँ सर्जक रामशरण महर्जन, नरेनमान र नरमान महर्जनको कविताले उत्कृष्टता हासिल गरेकोमा मलाई पनि साहित्य कविता, कथा लेख्ने जागरण आएको छ । आयोजकलाई धन्यवाद यस्तो कार्यक्रम निरन्तरताको शुभकामना छ ।

- रामगोपाल

टोखामा महिलाको बृहत् मेला सम्पन्न

काठमाडौं । नेपाल क्रान्तिकारी महिला संघ काठमाडौं जिल्ला समिति तथा टोखा नगर समितिको संयुक्त आयोजनमा बृहत् महिला मेला तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम शनिबार टोखामा सम्पन्न भयो ।

भेलामा संघका केन्द्रीय अध्यक्ष एवं सांसद अनुराधा थापामगरले देशको सार्वभौमिकता, स्वाधीनता र भू-अखण्डता रक्षाको आन्दोलनमा महिलाहरु पनि सहभागी हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

पूँजीवादी महिलाहरुले समानता र स्वतन्त्रताका नाममा छाडापन र विकृति बढी चाहने तर नेक्रामसंघले कामदार वर्गका महिलाहरुमाथिको वर्गीय र लैङ्गिक शोषण अन्त्यमा जोड दिइरहेको बताउनुभयो ।

महिलाको नामले सन्तानलाई नागरिकता दिन पाउँदैन कामदार महिलाहरुको समस्या समाधान नहुने बताउँदै सांसद थापामगरले नेपालको यो कानुनी बन्दोबस्तलाई भारतलगायत

विदेशीहरुले नेपालविरुद्ध प्रयोग गर्नसक्नेमा सचेत हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका वैकल्पिक केन्द्रीय सदस्य राजवीर डंगोलले सरकारले संविधान संशोधन प्रस्तावमार्फत नेपाललाई विखण्डन गर्ने भारतीय स्वार्थ पूरा गर्नमा बल पुर्‍याउन खोजेको बताउँदै भारतीय दलालविरुद्ध जनता आन्दोलन हुन जरूरी भएको बताउनुभयो ।

नेक्रामसंघका केन्द्रीय सदस्य हिमाली मगरले कामदार वर्गका महिला स्वयं आफ्नो हक-अधिकारका निम्ति नउठी परिवर्तन आउने बताउनुभयो ।

नेक्रामसंघ काठमाडौं जिल्ला समितिका अध्यक्ष रेविना डंगोलको सभापतित्वमा भएको भेलामा नेमकिपा टोखाका शैलेश डंगोल, नेक्रामसंघ काठमाडौंका उपाध्यक्ष चमेली महर्जन, सदस्य कृष्णमाया डंगोल, मिन डंगोल र लेलिन श्रेष्ठलगायतले बोल्नुभएको थियो ।

सुनौलो कीर्तिपुर बचतको सातौं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न

कीर्तिपुर । सुनौलो कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को सातौं वार्षिक साधारण सभा भवविहित रेष्टुरेन्ट एण्ड बाम्बो कटेज, कीर्तिपुरमा पुस २ गते शनिबार सम्पन्न भयो ।

संस्थाका अध्यक्ष एवं कार्यक्रमका सभापति वीरेन्द्र श्रेष्ठको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा वहाँले वार्षिक प्रतिवेदन, कोषाध्यक्ष श्री कविर कुमार महर्जनले वार्षिक वासलात तथा बजेट प्रतिवेदन र लेखा समितिका संयोजक श्री रवि कुमार रिमालले लेखा समितिको प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । अध्यक्षको प्रतिवेदनमा

कीर्तिपुर नगरपालिका कार्य क्षेत्र गरी थुप्रै सहकारी संस्था दर्ता भई कीर्तिपुरमा संचालनमा छन् । सानो क्षेत्रमा धेरै सहकारी संचालनमा रहेकाले संस्थाका सदस्यहरु बीच अस्वस्थ र तीव्र प्रतिस्पर्धा रहेको अवस्थामा आजको दिनसम्म यस संस्थाले सदस्यहरु माफ्र र समाजमा राम्रो छवि र सन्देश छोड्न सफल भएको बताउनुभयो ।

आ.व.को अन्तसम्ममा यस संस्थाको चुक्ता पूँजी २६४२०००१-(छविंस लाख बयालिस हजार रुपैयाँ) पुगिसकेको छ । गत वर्षभन्दा यो ५१ प्रतिशतको बृद्धि हो । २०७१/७२ निक्षेप

संकलन अन्तर्गत १,९१,००,३३५।३९ (एक करोड एकानब्बे लाख तीन सय पैतीस र उनान्चलिस पैसा) रहेको थियो भने यस आ.व.मा २२३१३८२०।- (दुई करोड तेइस लाख तेह्र हजार आठ सय बीस रुपैयाँ) पुगेको छ । यो गत आ.व. भन्दा १७ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ भने कर्जा लगानी गत आ.व.मा १,६४,७४,९३९।०० (एक करोड चौसाठी लाख चवत्तर हजार नौ सय उनान्चलिस रुपैयाँ) रहेको थियो भने यस आ.व.मा ६.१८५३५७१।४।- (एक करोड पचासी लाख पैतिस हजार सात सय चौध रुपैयाँ) रहेको छ । यो

गत आ.व. भन्दा १३ प्रतिशतले बृद्धि रहेको छ । गत आ.व.मा ब्याज आम्दानी स्वरुप रु.२००९९०४।- (बीस लाख नौ हजार नौसय चार रुपैयाँ) रहेको थियो भने यस वर्ष रु.६६२१४१।- ले बृद्धि भई रु.२६७२०४५।- (छब्बीस लाख बहत्तर हजार पैतलिस रुपैयाँ) रहको छ । यो गत वर्ष भन्दा ३३ प्रतिशतले बृद्धि भएको उल्लेख गरिएको छ ।

स्मरणीय छ, २०६६ चैत्र २३ गते डिभिजन सहकारी कार्यालय काठमाडौंमा दर्ता भई चैत्र ३० गतेबाट कार्यालय उद्घाटन गरी कारोबार संचालनको शुभारम्भ गरेको थियो ।

रामदेवको पतञ्जलीविरुद्ध मुद्दा, लाखौंको जरिवाना

काठमाडौं । नेपालमा पतञ्जलीको आयुर्वेदको स्थापना गरी १० हजार बढीलाई रोजगारी दिने योगगुरु रामदेवको घोषणा गरेको केही दिन नबित्दै उनको कम्पनीविरुद्ध ११ लाख भारु अर्थात् १७ लाख रूपैयाँ जरिवाना तोकिएको छ ।

योगगुरु रामदेवको कम्पनी, पतञ्जली आयुर्वेद प्रा.लि.ले गलत नामाकरण, भ्रामक विज्ञापन र गलत प्याकिङ्ग रलेबलिङ्ग गरेको आरोपमा उक्त जरिवाना रकम तोकिएको टाइम्स अफ इण्डियाले बताएको छ ।

अर्कै को कम्पनीले उत्पादन गरेको वस्तुहरूमा पतञ्जलीको लेबल राखेर, भ्रामक विज्ञापनको प्रवाह गरेको पुष्टि भएपछि हरिद्वार एडिसनल

डिस्ट्रिक्ट मेजिस्ट्रेट (एडिएम) का न्यायाधीश ललित नरइन मिश्रले एक महिनाभित्र जरिवाना रकम बुझाइसक्नुपर्ने बताएका छन् । भविष्यमा कम्पनीले केही सुधार नगरे खाद्य सुरक्षा विभागलाई उचित कदम उठाउन निर्देशन दिएका छन् ।

एडीएमको अदालतमा सन् २०१२ नोभेम्बर मा पतञ्जलीविरुद्ध मुद्दा दर्ता भएको थियो । सन् २०१२ को अगस्ट १६ मा दिव्य योग मन्दिरमा राखिएको कम्पनीको नुन, मह, जाम, तोरीको तेल र बेसनको पिठोको गुणस्तरमा कमी भएको पत्ता लागेको खाद्य सुरक्षा विभागका इन्चार्ज योगेन्द्र पाण्डेले बताए ।

डिसेम्बर १ तारिखमा कम्पनीविरुद्ध जरिवाना तोकिएको, यद्यपि गत मंगलबार मात्रै यस

विषयमा जानकारी सार्वजनिक भएको थियो ।

कम्पनीको गलत नामाकरणको विषयमा कुरा गर्दै पाण्डेले कम्पनीको विशेष उत्पादन भनिएको तोरीको तेल वास्तवमा राजस्थानस्थित एक कम्पनीले उत्पादन गरेको बताए । ‘पतञ्जलीले यसको स्वीकार गर्दै यसबाट आफ्नो कम्पनीको लोगो हटाएको छ । यसलाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न ६ मुद्दा गरी कम्पनीको जरिवानामा कटौती गरी ११ लाख भारुमा झारिएको छ,’ उनले बताए ।

साधारणतया गलत नामाकरणको विरुद्ध ३ लाख भारु, भ्रामक विज्ञापनको विरुद्धमा १० लाख र गुणस्तरमा कमी भएको पाइएमा ५ लाख जरिवाना तोकिएको उनले जानकारी दिए ।

साना बचतको लागि साना बचतकर्ता: भोगु तिवः

कीर्तिपुर । भोगु तिवः बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को छैठौँ वार्षिक साधारण सभा चन्द्रागिरी नगरपालिकाको त्रिभुवन पार्क थानकोटमा मंसिर २ गते सम्पन्न भयो ।

संस्थाका उपाध्यक्ष डा. ईश्वरलाल महर्जनले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी सभाको उद्घाटन गरेको थियो । त्यसक्रममा वहाँले संस्थाको वार्षिक प्रगति विवरण पनि प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

“साना बचतको लागि साना बचतकर्ता” लक्ष्य लिई संस्थाको निक्षेप वृद्धिमा अधिकतम प्रयास गर्ने र बचत गर्ने बानीको जनचेतना फैलाई आगामी वर्ष २५% आम्दानी वृद्धि गरी शेयर सदस्यको सेवा गर्ने बताउनुभयो । प्रगति विवरण पेश गर्ने क्रममा आ.व. २०७२/०७३ मा कुल शेयर पूँजी २६,०९,८००/- रहेको र यही मंसिरसम्ममा ३,१५,०००/- वृद्धि भई हाल २९,२४,८००/- पुगेको छ भने निक्षेप संकलनमा असारमा ३,०२,०१,८६२.६६ रहेकोमा मंसिरसम्ममा ३,८७,४७,६८१.६६ पुगेको छ भने ऋण लगानीमा असारसम्ममा १९,८५,०२६.५१

पुगेको पनि जानकारी दिनुभयो । संस्थाका सल्लाहकार अर्जुन महर्जनले संस्थामा रहेर ६ वर्षसम्म लगातार सेवा गर्नुभएका सदस्यहरूलाई धन्यवाद दिँदै संस्थाका संस्थापक अध्यक्षको ममतामयी माताको असामयिक निधन प्रति दुःख व्यक्त गर्दै एक मिनेट मौन धारण गर्न आग्रह गर्दै श्रद्धाञ्जली व्यक्त गरेको थियो ।

संस्थाका सचिव राजु महर्जनले संस्थाको आयव्यय प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने सहसचिव एवं ऋण समितिका संयोजक नन्दबहादुर महर्जनले सबैलाई संस्थाको नयाँ सदस्यतालाई स्वागत

र धन्यवाद प्रदान गर्दै सहकारीको नीति नियममा रही नयाँ नीति ल्याई शेयर सदस्यहरूको सेवाबाट २५% आम्दानी वृद्धि गर्ने लक्ष्य रहेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा कलंकी पोलिक्लिनिकका निर्देशक बुद्धिलाल महर्जनले आफ्नो स्वास्थ्य क्लिनिकबाट विगतमा जस्तै सम्पूर्ण शेयर सदस्यहरूलाई दिईदै आएको सहूलियत सुविधा निरन्तरता दिने घोषणा गर्नुभयो ।

संस्थाका उपाध्यक्ष डा. ईश्वरलाल महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा शेयर सदस्य रामभोला महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

किन हुन्छ जाडोमा हर्टअट्याकको जोखिम ?

स्वीजरल्याण्डको लाउजन विश्वविद्यालयले गरेको एक अध्ययनअनुसार जुलाई-अगष्टमा भन्दा डिसेम्बर-फेब्रुअरीमा हृदयाघात (हर्टअट्याक)का बिरामी बढी देखिएका छन् । एक लाख मानिसमा जुलाई-अगष्ट र डिसेम्बरदेखि फेब्रुअरीसम्म गरी दुई फरक-फरक मौसममा अध्ययन गरिएको थियो । त्यसक्रममा तिनीहरूको रक्तचाप, ब्लड सुगर, कोलेस्टेरोल र पेटको साइज मापन गरिएको थियो । जसमा एक हजार मानिसमा जाडो मौसममा हृदयाघातको जोखिम बढी भएको पाइएको थियो ।

यसैगरी मुसामा गरिएको अर्को अनुसन्धानले जाडोमा रक्तनलीको लेयर बढ्ने र मुटुको नशा पनि मोटो हुने भएकाले रगतको आपूर्ति कम हुँदा हृदयाघात हुनसक्ने देखाएको थियो ।

जाडो मौसममा रगतमा कोलेस्टेरोल रक्तप्रवाह नहुँदा फ्याक्टरको मात्रा बढ्ने कुरा प्रमाणित नै भएको छ । त्यसैले जाडो मौसम हृदयाघातको जोखिमपूर्ण मौसम मानिन्छ । त्यसैले जाडोमा मोटोपन घटाउने, सुगर नियन्त्रण गर्ने तथा कोलेस्टेरोल नियन्त्रण गर्नुपर्छ । चुरोटमा हुने निकोटिनले नशा खुम्च्याउँने भएकाले हृदयाघातको जोखिममा रहेका मानिसले चुरोट सेवन गर्नु हुँदैन । यसले सानो आकारको मुटुको नशालाई बढी असर गर्छ । त्यसैले चुरोट सेवन गर्नेलाई जाडोमा हृदयाघात हुने सम्भावना बढी हुन्छ ।

हिउँ, चिसो हावा र

कम तापक्रमले मुटु रोगीलाई बढी असर गर्छ । त्यसैले कम तापक्रम हुने देशमा चिसोका बेला हृदयाघात भइसकेका वा जोखिममा रहेका मानिसलाई बाहिर नजाने सल्लाह दिइन्छ । धेरै चिसो तापक्रम हुने नर्वे, फिनल्याण्ड, रसजस्ता मुलुकमा त ७० वर्ष उमेर काटेका मानिसलाई घरबाहिर ननिस्कन नै भनिन्छ । जाडो मौसममा मुटु रोगीमा हृदयाघात हुनुको अर्को कारण घाम लाग्ने र भिटामिन डीको कमी हुनु पनि हो । भिटामिन डीले रक्तनलीलाई स्वस्थ राख्न मद्दत गर्छ ।

विशेषगरी बिहानको समयमा हृदयाघात हुने सम्भावना बढी हुन्छ । बिहान उठ्ने बेलातिर र उठ्नेबित्तिकै हृदयाघात भएको पाइएको छ । चिसो हावा चलेको बेलामा झन् बढी हुन्छ । चिसो मौसममा फोक्सोसम्बन्धी (सिओपीडी) का बिरामीलाई पनि हृदयाघात हुने सम्भावना बढी हुन्छ ।

मुटुको कुनै भागमा आकस्मिक रूपमा रक्तप्रवाह नहुँदा मुटुको मांशपेशीको मृत्यु हुन्छ, जसलाई हृदयाघात भनिन्छ । मुटुको मांशपेशीका तीन तह हुन्छन्- एपि कार्डियम (मुटुको बाहिरी भाग) मायो कार्डियम (बीचको भाग) र एन्डो कार्डियम (भित्री भाग) । यी तीन भागमध्ये कुनै पनि भागमा रगत सञ्चार नभएको खण्डमा हृदयाघात हुन्छ । तीनै भागमा रगत नपुग्ने भएमा सबैभन्दा खतरनाक हृदयाघात हुन्छ ।

यदि घरमा मुटुका रोगी छन् भने परिवारका सदस्यलाई बिरामी तथा रोगका बारेमा थाहा हुनु जरुरी छ । मुटु रोगी वा

डा. अनिल भट्टराई

मधुमेहका बिरामीलाई बायाँतर्फको छाती दुख्ने समस्या सुरु भएमा तुरुन्त अस्पताल लैजानुपर्छ । अर्को कुरा हृदयाघातको जोखिममा रहेको मानिस वा उनका परिवारले इमर्जेन्सी औषधिका बारेमा पनि हल्का जानकारी राख्न जरुरी छ । जसले गर्दा अस्पतालसम्म लैजाने समय पाउन सकिन्छ ।

हृदयाघात भएमा कार्डियाक मसाज दिने गरिन्छ । हृदयाघात हुँदा मुटु जथाभावी धडिकएको हुन्छ, जसलाई फिब्रिलेसन भनिन्छ । त्यसलाई ठीक ठाउँमा ल्याउन छातीको देब्रेतर्फ एक मुक्का हानेर कार्डियाक मसाज गर्दा मुटुको चाल ठीक ठाउँमा आउन सक्ने सम्भावना हुन सक्छ । तर त्यसका बारेमा सही ज्ञान हुनु जरुरी छ ।

हृदयाघात अकस्मात हुने भएकाले त्यसका लक्षणका बारेमा चनाखो हुनुपर्छ । छातीको बायाँतिर दुख्नु, छाती भारी हुने र दुखिराखेमा जोखिममा रहेका मानिस अस्पताल पुग्नुपर्छ । छाती दुख्नेसँगै पसिना आउने, रिंगटा लागेमा हृदयाघात हुनसक्ने सम्भावनाको लक्षण हुन सक्छ ।

- स्वास्थ्य खबरपत्रिका

खुल्ला डबल व्याडमिन्टको फाइनल तथा समापन शनिबार

नैकाप । कालिका युवा क्लव नैकापको आयोजनमा संचालित तेस्रो खुल्ला डबल व्याडमिन्टन प्रतियोगिताको फाइनल तथा पुरस्कार वितरण समारोह यही मंसिर ८ गते शनिबार हुने भएको छ ।

आज शुक्रबार सेमिफाइनल खेलहरू हुनेछन् । मंसिर २ गतेबाट संचालित सो प्रतियोगितामा ४२ वटा टिम सहभागी थिए ।

होम स्टे तालिम सम्पन्न

कीर्तिपुर । सनस्टार क्लवको आयोजनामा नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवसाय प्रतिष्ठानको सहयोगमा कीर्तिपुरमा संचालित एक हप्ते होम स्टे तालिम बुधबार सम्पन्न भएको छ ।

बुधबार एक कार्यक्रम गरी तालिम लिएका ४० जना प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रतिष्ठानका महानिर्देशक चुडामणी शर्मा कट्टेलले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा प्रमुख अतिथि कट्टेलले आफूले सिकेका कुरालाई व्यवहारमा उपयोग गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

सनस्टार क्लवका हिराकाजी महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा कीर्तिपुर

नगरपालिकाका अनुज प्रधान, BHM-Deputy Head of Department NATHM का संयोजक एवं प्रशिक्षक सूर्यकिरण श्रेष्ठ, रुद्रबहादुर स्मृति प्रतिष्ठानका अध्यक्ष रविन्द्र बहादुर प्रधान, सुरेन्द्र मानन्धर, प्रशिक्षार्थी प्रदीप महर्जन र ललिता महर्जनलगायतले बोल्नुभएको थियो । सोही अवसरमा नेपाल

होम स्टे संघका उपाध्यक्ष बाबुराजा महर्जनलाई पनि सम्मान गरिएको थियो ।

सनस्टार क्लवका सल्लाहकार एवं होमस्टे तालिमका मुख्य प्रशिक्षक हिराज्ञान महर्जनले तालिम दिएको उक्त कार्यक्रमको संयोजन राजकुमार महर्जनले गर्नुभएको थियो ।

किपू बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको

१८ औं वार्षिक साधारण सभाको सूचना

यस संस्थाको संचालक समिति बैठक नं. १७/२० मिति २०७३ साल मंसिर ७ गते मंगलबार बसेको बैठकको निर्णय अनुसार निम्न मिति, स्थान र समयमा १८ औं वार्षिक साधारण सभा बसी तपसिलका विषयहरूमा छलफल गरी पारित गर्ने भएकोले सम्पूर्ण आदरणीय सभासद सदस्य महानुभावहरूलाई उपस्थितिको लागि हार्दिक निमन्त्रणा गरिन्छ ।

छलफलका विषयहरू:

- अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र लेखा समितिको प्रतिवेदन ।
- आ.व. २०७२/०७३ को लेखा परीक्षण प्रतिवेदन ।
- आ.व. २०७३/०७४ को बजेट योजना ।
- आ.व. २०७३/०७४ को लागि लेखा परीक्षकको नियुक्ति ।
- संचालक समिति तथा लेखा समितिको निर्वाचन ।
- निर्णय पुरितकामा हस्ताक्षर गर्ने प्रतिनिधि छनौट गर्ने ।
- संस्थालाई अझ प्रभावकारी ढंगबाट अगाडि बढाउने ।

साधारण सभा कार्यक्रम:

मिति: २०७३ पौष १६ गते, शनिबार (ने.सं. १९३७ पोहेलाथ्व द्वितिया शनिवाः)

स्थान: शुभकामना पार्टी प्यालेस, भक्तपुर

समय: विहान ठीक ८:०० बजे

नोट: साधारण सभा स्थलसम्म जान सहकारी संस्थाको अगाडि विहान ७:०० बजे बसेको व्यवस्था गरिएको छ । बस छुटेमा संस्था जिम्मेवार हुने छैन ।

पत्र प्राप्त भएमा यसै सूचनालाई आधारकामी साधारण सभामा अनिवार्य उपस्थिति आई दिनु हुन श्रेयस्वरूपहरूमा हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

व्यवस्थापक

किपू बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

समल, कीर्तिपुर- ६, काठमाडौं, फोन: ४३३२६९९